

Forfatter: Vilhelmine Ullmann, 1816-1915

Titel: Udrag fra BREV TIL: Ullmann, Vilhelmine FRA: Ullmann, Johan Christian Viggo (1872-10-16/1872-10-17)

Citation: Vilhelmine Ullmann, 1816-1915: "Breve fra Viggo Ullmann under et Ophold i Danmark ved de danske Folkehøjskoler Vinteren 1872-1873", i *Breve fra Viggo Ullmann under et Ophold i Danmark ved de danske Folkehøjskoler Vinteren 1872-1873*, Det Schønbergske, s. 62. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002222580-000-shoot-idm140619130932112.pdf> (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Breve fra Viggo Ullmann under et Ophold i Danmark ved de danske Folkehøjskoler Vinteren 1872-1873

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Saa er vi da paa Askov *) og blev overmaade venlig modtagne af Schrøder og hans kone. Her er for tiden kun omtrent 40 elever; først i midten af november naar høstarbeidet er sluttet begynder tilstrømningen for alvor, og Schrøder begynder først da sine egentlige historiske foredrag, men bruger mellemtiden til at give en udsigt over den danske poesis mest fremragende mænd; jeg hørte igaar formiddag et slutningsforedrag over Holberg, som var meget interessant. Han talte til at begynde med lidt om Erasmus Montanus, og om hvorledes en saadan komedie kunde blive til, derpaa om hvorledes Erasmus til slut blir nødt til at tilstaa, at jorden er flak som en pandekage, og opkastede saa det spørgsmaal, om det ikke kunde synes underligt, at Holberg saaledes lod uvidenheden seire; paa dette svarede han omtrent saa, at i grunden var det hjertet hos Erasmus, som seirede over forstanden; det var den fra fædrene tilegnede og af hjertet inderlig grebne tro og livsanskuelse, som gjorde sig gjældende mod den koldt ræssonerende forstandsdannelse, der griber det, som den ved, ene og alene med hjernen, men lader hjertet være helt udenfor; derfor er det i sit inderste væsen sandheden i Erasmus som vinder over løggen eller i alle fald det s. 63slags forstandsrationering, der negter hjerteordet og hjertelivet sin ret. Derpaa talte han om Holbergs uhyre indflydelse paa modersmaalet og satte dette paa en smuk og tiltalende maade i forbindelse med Luther og hans gjerning. Luther havde nemlig gennem Calvin kaldt til live den franske protestantisme, der optraadte med skriften paa modersmaalet og i det hele kun gennem dette modersmaal virkede paa folket; for at kunne kjæmpe rigtig med eftertryk mod denne fiende, maatte derfor ogsaa katolikerne bruge sit eget franske maal, og følgen heraf var, at da Holberg i sin ungdom paa Ludvig den 14des tid besøgte Frankrig, ærede, elskede og brugte franskmændene sit modersmaal fremfor ethvert andet og paa en maade, der hidtil var ukjendt; her saa altsaa Holberg modersmaalets uhyre betydning og vakte derved til sin største gjerning, gjenfødselen af modersmaalet. Saaledes har Holbergs arbeide om end ad en omvei sit udspring fra Luther. Flere foredrag end dette har jeg endnu ikke hørt. Der er foruden den egentlige højskole begyndt en ganske eiendommelig gjerning paa Askov iaar, nemlig en ny præsteskole, der skal forberede folk til teologisk embedseksamen, uanseet om de er studenter eller ikke. Denne skole tilsigter da altsaa to ting; for det første at oplære i en ny og sund teologi istedetfor den gamle kvælende og livdræbende, vi for tiden har, og for det andet at lægge en alvorlig mine mod eksamen artium. Naar nemlig disse unge mennesker, som er her paa præsteskolen, om nogle aar staar fuldt rustede til teologisk eksamen uden at være studenter, søger de universitetskollegiet om tilladelse til at tage embedseksamen, og blir det saa negtet dem, henvender de sig til rigsdagen, hvor det uden al tvil blir indrømmet; dermed er faktisk artium sprængt; naar man paa denne maade uden at være student kan blive endog præst, hvor meget mer saa ikke andet slags embedsmand. Saadanne planer kan man her i Danmark udruge og sikkerlig ogsaa udføre; det vidner om, hvor høit livet staar her. Naturligvis er det Schrøder selv, der har undfanget planen til dette; men Bjørnsøns s. 64stykke: „Nogle ord til ungdommen“ *) har vistnok ikke virket lidet til, at sagen kom frem allerede nu. Jeg ønsker af mit inderste hjerte denne præsteskole en god fremgang, da den visselig, om den lykkes, vil blive til stor velsignelse for den danske menighed og maaske ved eksemplets magt ogsaa for den norske, det vil da sige en gang i fremtiden, for det varer vel adskillige aar, før vi oppe hos os faar, hvad man her nede allerede har saa fyldigt; men vi kommer vel med Guds hjælp om ikke for lang tid efter. Da vil i modsætning til vort nuværende teologiske fakultet en ny præsteskole kunne gjøre meget med de lærlinger, den sætter ud i verden, blandt andet den ting at gjøre lærlingen til menneske, før han blir præst, hvad ikke altid nu er tilfældet og allerminst med de johnsonske pietister, for hvem jo som du ved, det menneskelige er et med det syndige, det djævelske. En præsteskole, der kunde forene det menneskelige med det kristelige, vilde derfor have stor fremtid for sig; men en saadan retning kan man ikke vente vil gaa ud fra universitetet, der vel kommer til at staa livet imod til det siste.